מי השלוח — דברים

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל. הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת נִקְבַּעַת לִקְרוֹתָהּ בְּחֹדֶשׁ אָב כִּדְאִיתָא (טוש"ע סימן תכ"ח) (חסר בכ"י ואולי צ"ל הגלית את בניך ואת שותק) שֶׁזֶּה מוֹרֶה שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּיעַ אָז דִּבְרֵי תוֹרָה, וְלָכֵן נִקְבַּעַת הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת לִקְרוֹא אָז, לְהוֹרוֹת שֶׁגַּם אָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹסֵק לְהַשְׁפִּיעַ דִּבְרֵי תוֹרָה, וְזֶה שֶׁהָיָה הַחֻרְבָּן בְּחֹדֶשׁ אָב שֶׁהוּא אוֹת ט' בְּסֵפֶר יְצִירָה [פרק ה'] וְגַם בְּט' לַחֹדֶשׁ שֶׁאוֹת ט' הוּא חַיִּים כִּדְאִיתָא בַּזה"ק (תרומה קנ"ב.) לְהוֹרוֹת שֶׁדְּבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים וְלֹא נִפְסַק הַקְּדוּשָּׁה מִמְּקוֹם הַמִּקְדָּשׁ וְהַשי"ת שׁוֹכֵן בִּקְבִיעוּת בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה וְזֶה אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגוֹ' הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת הַתּוֹרָה וְגוֹ'.

אֶחָד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב וְגוֹ'. הַיְינוּ כִּי עִנְיַן קַבָּלַת הַתּוֹרָה הוּא שֶׁקָּנוּ דִּבְרֵי תוֹרָה בְּמוֹחָם וְשִׂכְלָם וְדַעְתָּם, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רוֹמֵז לְקִבְיעוּת דִּבְרֵי תוֹרָה בַּגּוּף כְּיָתֵד שֶׁלֹּא תִּמּוֹט, וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעֵת שֶׁקִּבַּלְתֶּם הַתּוֹרָה בְּחוֹרֵב נִדְמֶה לָכֶם שֶׁנִּקְבַּע בִּלְבַבְכֶם וְאֵין שׁוּם מֶרְחָק בֵּין הַמּוֹחַ לְהַלֵּב, כִּי אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב וְהֵם הָלְכוּ בִּשְׁלֹשָׁה יָמִים כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ רַשׁ"י ז"ל, אֲבָל בֶּאֱמֶת יֵשׁ מֶרְחָק רַב מֵהַמּוֹחַ לְקִבְיעוּת בַּלֵּב וְהַמֶּרְחָק הִיא כָּל הָאַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁבַּמִּדְבָּר וְכָל הַמִּכְשׁוֹלִים שֶׁהָיָה לָהֶם אָז, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ לִבָּם שֶׁיִּהְיֶה רְאוּיִם לִיכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִקְבִיעוּת דִּבְרֵי תוֹרָה, כִּי אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דִּבְרֵי תוֹרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשַׁל בָּהֶם כִּדְאִיתָא בִּגְמָרָא (גיטין מ"ג.), וְכָל הַצַּעַר וְהַסַּבְלָנוּת שֶׁהָיָה לָהֶם הָיָה כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יִקָּבְעוּ דִּבְרֵי תוֹרָה בָּהֶם בִּקְבִיעוּת גָּמוּר, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים קכ"ז, א') "אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגוֹ' אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא", הַיְינוּ לִידִיד ה' מַשְׁפִּיעַ הַשי"ת דִּבְרֵי תוֹרָה בְּלִבּוֹ אַף בְּעֵת שֶׁהוּא יָשֵׁן וְאֵינוֹ מְיַגֵּעַ עַצְמוֹ כָּל כָּךְ וְעַל עַצְמוֹ אָמַר זֶה.

הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבוֹנִים וִידֻעִים לְשִׁבְטֵיכֶם. אִיתָא בְּסִפְרֵי (והובא ברש"י ז"ל) שֶׁיִּהְיוּ יְדוּעִים לָכֶם הֵרֵי שֶׁמִּתְעַטֵּף בְּטַלִּיתוֹ וּבָא וְיוֹשֵׁב לְפָנַי אֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא וּמֵאֵיזֶה שֵׁבֶט הוּא אֲבָל אַתֶּם מַכִּירִים אוֹתוֹ שֶׁאַתֶּם גִּדַּלְתֶּם אוֹתוֹ, וּבֶאֱמֶת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים בְּוַדַּאי הָיָה מַכִּיר בְּכָל אָדָם מִי הוּא וּמַה הוּא וְכִדְאִיתָא בַּזה"ק (יתרו ע"ח.) שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה דָּן בְּלֹא עֵדִים, "כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי" וְכוּ' דָּא רוּחַ קוּדְשָׁא דַּהֲוָה אָתֵי לְגַבֵּיהּ וּבֵיהּ הֲוָה יָדַע, אֶלָּא שֶׁבַּמִּשְׁפָּט שֶׁנִּתַּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְמַנּוֹת דַּיָּנִים לֹא נִתַּן לָהֶם רַק לָדוּן עַל פִּי הַמִּשְׁפָּט וּכְלָלֵי הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים, וְלָכֵן אָמַר מֹשֶׁה שֶׁהַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא, הַיְינוּ שֶׁמָּסַר דִּבְרֵי תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל לָדוּן עַל פִּי כְּלָלֵי הַתּוֹרָה, וְאִם יָבוֹא לִפְנֵי מֹשֶׁה הַכֹּל לֹא יִהְיֶה מָקוֹם לִכְלָלֵי הַתּוֹרָה כִּי תֵּכֶף הָיָה רוֹאֶה וּמַכִּיר שֹׁרֶשׁ כָּל נֶפֶשׁ, וְלָכֵן נִתַּן לָהֶם הַמִּשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל, וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם, שֶׁלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֵין מָקוֹם לְשׁוּם לְבוּשִׁים לָדוּן עַל פִּיהֶם וַהֲרֵי שֶׁבָּא לְפָנַי מְעֻטָּף בְּטַלִּיתוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה שֵׁבֶט הוּא, הַיְינוּ שֶׁאֲנִי אֵינִי מִסְתַּכֵּל לְחֻזְקָתוֹ כְּלָל רַק לְשָׁרְשׁוֹ, אֲבָל אַתֶּם שֶׁאַתֶּם בְּמַדְרֵגוֹת נְמוּכִים מִמֶּנִּי לָכֶם נִמְסַר הַמִּשְׁפָּט לָדוּן עַל פִּי כְּלָלִים וְחֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים וַחֲזָקוֹת וְעֵדִים, וְהַשי"ת יַסְכִּים עַל דִּינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁאַף שֶׁאֵין דָּנִים אֶלָּא עַל פִּי הַלְּבוּשִׁים, כְּגוֹן כּוֹפֵר

הַכֹּל פָּטוּר מִשּׁוּם חֲזָקָה דְּאֵין אָדָם מֵעִיז אַף שֶׁנִּמְצָא לִפְעָמִים שֶׁאֵינוֹ כְּפִי הַכְּלָל וְכֵן הַרְבֵּה, אֲבָל הַשי"ת מַסְכִּים עַל הוֹרָאַת יִשְׂרָאֵל שֶׁאִם דָּנִים עַל פִּי הַתּוֹרָה וּכְלָלֶיהָ יַסְכִּים הַשי"ת שֶׁהַדִּין דִּין אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ.

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תַּקְרִבוּן אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו. הַיְינוּ שֶׁאֲנִי אַשְׁמִיעַ לָכֶם וְאֶלְמַד עִמָּכֶם שֶׁתָּבִינוּ הֵיטֵב.